

Alternatīvo mediju ideoloģiskie vēstījumi kā demokratizācijas instrumenti Latvijā

Normunds Kozlovs

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Komunikācijas studiju katedra, Latvija*

Ievads. Latvijas pilsoniskā iniciatīva manabalss.lv kļūst par publisku platformu, kur rosīnātas tiek šķietami pilnīgi pretēju ideoloģiju iniciatīvas kā, piemēram, par marihuānas dekriminālizāciju un cīņa pret “legālajām” narkotikām. Šo šķietami pretējo iniciatīvu atbalstītāju loks var arī pārklāties, jo marihuānas, jeb Indijas kaņepes lietotāju subkultūra to uzskata par maģisku un svētu augu reliģiskajā rastafariānisma tradīcijā, tajā pašā laikā noliedzot sintētisko gan “legālo”, gan nelegālo narkotiku lietošanu. Šai ideoloģijai urbāno cilšu postsubkultūru ietvaros, pilsētteritorijās tiek atvēlētas autonomas zonas, kā Kristiānijas rajons Kopenhāgenā, Metelkovo Ļubļanā, “coffee shops” Amsterdamā u. c., kas piesaista tā dēvēto narkotisko tūrisma. Tomēr daļa dekriminālizācijas atbalstītāju to dara libertiānisma tradīcijas ietvaros, ko pārstāv, piemēram, Eiropas Savienības ietvaros Beniluksa valstu politiskā prakse, kur ricībaspējīgam indivīdam tiek dotas pilnas tiesības rīkoties ar savu ķermeni pēc paša ieskatiem, bez valstiskas iejaukšanās un publiska nosodījuma; tas sevī ietver prostitūciju, psihoaktīvo substāncu lietošanu, abortus, eitanāziju, homo un / vai transseksuālītāti.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir parādīt, kā alternatīvo mediju ideoloģiskie vēstījumi līdzdarbojas sabiedrības demokratizācijas procesos Latvijā, izplatot libertiānisma vērtības. Darba materiāli ir tekstuālais un piktoriālais alternatīvo mediju (zīnu, grafiti, stensilu) saturs. Darbā izmantota sociālās semiotikas metode, kas ļauj ierakstīt ideoloģiskos vēstījumus sociopolitiskā kontekstā.

Rezultāti. Par iedibinātu politisko praksi libertiānisma ideoloģijā daudzviet Rietumeiropā ir kļuvusi tā dēvētās 68. gada kultūras (sauktas arī par “studentu”) revolūcijas, kur pilsoniskās nepakļaušanās antiestētiskās un nonkonformistiskās kustībās, pretvalstiskās konfrontācijās, kā arī valdošās politiskās elites pakāpeniskā nomaiņā ar “68. gada paaudzi” valsts varas un pārvaldes hierarhiskās struktūras tika reformētas (redzamākie piemēri: Joške Fišers ministra posteņi Vācijā, eiroparlamentārietis Daniels Kon-Bendits, kādreizējais “studentu” revolūcijas Francijā līderis u. c.). Šo sociālo kustību neatņemama sastāvdaļa bija alternatīvie mediji, kuri bija spējīgi izveidoties par jaudīgu politisko ruporu, pateicoties tehnoloģisko izmaksu straujai demokratizācijai (radio pirātisms, foto un kserokopiju izplatība).

Secinājumi. Daļa aprakstīto pilsonisko iniciatīvu iekļaujas legāli tiesiskā sektorā, kā nevalstiskās organizācijas (NVO), kas darbojas uz birokrātiskām atskaitēm pakļautu projektu realizācijas un finanšu donoru fondu bāzes. Taču libertiānisma ideoloģijai daudz būtiskāka ir anarhistiskas kreisās subkultūras pastāvēšana sabiedrībā ar tās autonomajām un alternatīvi subversīvajām komunikatīvajām praksēm – dari-to-pats DIY zīni, anarhistu žurnāls “Pretspars”. Žurnālā lasāmi raksti ar šādiem nosaukumiem: *Kā palīdzēt mirstošiem un mirušiem?*, *Kam mums heteroseksualitātes koncepti?*, *Pret labdarību*, *Šis tas par māksliniekiem*, *Ar kāškrustu pret fašismu*, *Velo akcija “Kritiskā masa”*, kā arī kontroversāla publikācija par to, kā veikt abortu ar zāļu tēju, tinktūru un izvilkumu palīdzību. “Pretspars” lasāms: <http://pretspars.hardcore.lt/>, kā arī izdevumi “Wilks”, “Torņa Orgāns” u. c. Radio pirātisms (“Imantas maurotājs”, “Marx FM”) darbojās laikmetīgās mākslas festivāla “Survival Kit 2013” ietvaros. Latvijā <http://jeremy.lv/stencils/> apkopoti trafaretu grafiti stencili ar kontrkultūras ideoloģiskiem vēstījumiem.

Pētījumu atbalsta Valsts Pētījumu programma 5.2. EKOSOC-LV